საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია — დრ. მთავარ კომიტეტის ორგანო

სოციალისტ-ფედერალისტი

ოთხშაბათი მაისი 25
1921 წ.
№ 70
ფასი 100 მანეთი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 6
ტელეფონი 12—29

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ღრმად დამწუხრებულნი და გულდათუთქულნი დედა ზაბელი, ცოლი ლიდია, დები: თამარი, მარიამი, ნინო და დარია თავდგირიძენი და სიძე ნიკოლოზ პეპინაძე აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ მათთვის ძვირფას და მარად დაუვიწყარ გორის ვაჟთა გიმნაზიის მასწავლებლის

გაბრიელ (გაბრუშა) მიხეილის ძის თავდგირიძის

გარდაცვალებას. დაკრძალვა ქ. გორში მაისის 25 ს. 1043

გორის მასწავლებელთა კავშირის კომიტეტი მწუხარებით აუწყებს ახხანაგებს თავის წევრის სამაგალითო პედაგოგის ვაჟთა გიმნაზიის მასწავ.

გაბრიელ მიხეილის ძე თავდგირიძის

უდროოდ გარდაცვალებას. დაკრძალვა მოხდება ქ. გორში ოთხშაბათს, მაისის 25-ს. 1043

გორის ვაჟთა გიმნაზიის პედაგოგიური საბჭო მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას თვისი წევრის

გაბრიელ მიხეილის ძე თავდგირიძის

უდროოდ გარდაცვალებას, რომელიც მოხდა მაისის 22-ს, საღამოს 6 ს. დაკრძალვა მოხდება ქ. გორში მაისის 25-ს. 1043

სააქციზო სამმართველო ამით აცხადებს,

რომ ღვინის სარდაფის მეპატრონეს **ივანე ალექსანდრეს ძე ხახუტაშვილს** 19 თებერვლის ქუჩა № 15 სახ 8 უბანში, დაუკარგავს ღვინის მეძენის ნებართვა № 9 მიცემული სააქციზო სამმართველოს მიერ 1921 წლისათვის. ეს მოწმობა დღეიდან ითვლება გაუქმებულად. 1044

სააქციზო სამმართველო ამით აცხადებს, რომ ღვინის სარდაფის მეპატრონე ლევანი დიმიტრის ძე ბერიაშვილს და იოსებ ზაქარიას ძე კაკლამშვილს (ვერცხლის ქუჩა № 41 მე-4 უბანში) დაუკარგავს ღვინის მეძენის ნებართვა № 189, მიცემული სააქციზო სამმართველოს მიერ 1921 წლისათვის. ეს მოწმობა დღეიდან ითვლება გაუქმებულად. 1045

ქართველ მხატვართა საერთო კრება,

საქართველოს ხელოვანთა კავშირის სამხატვრო სექცია იწვევს ყველა ქართველ მხატვრებს ტფილისსა და პროვინციაში მყოფთ დასასწრებად

მხატვართა საერთო კრებას,

რომელიც დანიშნულია მაისის 25 ს 1921 წ. კრებას განსახილველი აქვს მეტად საჭირო საკითხები.

პროვინციიდან ჩამოსულ ამხანაგებს ხარჯები აუნაზღაურდება კავშირის მიერ.

საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარი კომიტეტის წევრები მხატვართა სექციიდან:

პროფ. გ. ჩუბინაშვილი.
მხატვარი კად. ხიდაშელ-ერისთავი.

ქ. ლანჩხუთში.

ექიმი

ოლღა ხოშტარია

იღებს სპეციალურად ქალთა და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფებს.

კალისტე ჩაჩავას სახლში. 1047

კბილის ექიმი

აპოლონ ურუშაძე

განახლა ავადმყოფების მიღება 9—1 ს. და 4—7 ს.

ბებუთოვის ქუჩა 13, ბინა 1. 29

ექიმი

ნ. ა. არუთინოვი

სპეციალურად ხმარობს (914 და 606) სენსოაროვი ურეთრული, ვენერიული, ხუხუნათა და შარდების.

ახალი ბებუთოვის ქ. 5, ცეცხლის მქრობელ რაზმის ახლო. ავადმყოფების მიღება 10—2 და 5—7 საათ. 946

მეტი სიფხიზლე

განათლების და სოც. კულტურის მუშაკთა დელეგატების კრებამ, რომელიც მოხდა გ. სულ შაბათს, ბევრი საინტერესო რამ გადაშალა ჩვენს თვალწინ. თუ ვინმეს სურდა დაენახა როგორ სახეს იღებს ცხოვრების სინამდვილეში განყენებული იდეა, განყენებული და მაღალი ლოზუნგი, ის ამ კრებაზე უნდა მოსულიყო. რას დაინახავდა ის? ის დაინახავდა, თუ რამდენად მძლე და შორსმჭვრეტელი ყოფილა ეროვნულ მგოსნის გენია, როდესაც ის ამბობდა: სიტყვა სხვაა, საქმე სხვაა.

კომუნიზმი, როგორც ეროვნულთა თავისუფლების მოძღვრება, ამიერ კავკასიის ერებს უნდა მოევლინებოდა, როგორც ეროვნულ შუღლის და მტრობის უარმყოფელი ძალა, ამ შუღლის შესაბამოდებელ ყოველივე მიზეზის მომსპობი და ძმურ ურთიერთობისათვის მტკიცე საფუძვლის გამომძებნი. რა გვიჩვენა შაბათის სხდომამ?

კომუნიზმის შაბათის სხდომამ გვიჩვენა, რომ ასეთი კომუნიზმი ოდნავადაც ვერ სცვლის და ვერც შესცვლის ამიერ კავკასიაში არსებულ ეროვნულ შუღლს. ვერ შესცვლის არა იმიტომ, რომ თვით კომუნიზმშია მიზეზი შუღლის გაძლიერებისა; არა, კომუნიზმი ამიერ კავკასიაში მხოლოდ ახალ ფორმად იქცა ამიერ კავკასიის ერთა დავისა, იგი ვერ აღმოჩნდა ისეთი ძალა, რომელსაც შეეძლო მოესპო ეს დავა, მან მხოლოდ ახალი მიმართულება და ახალი გამოხატულება მისცა ამ ბრძოლას.

ეს ბრძოლა, ეს ეროვნული შეჯიბრება მთელი თავისი სიმახინჯით გადაიშალა შაბათის კრებაზე. მხოლოდ მას არ შეეძლო ამის დანახვა ვისაც ამის სურვილი არ ჰქონდა. რით აიხსნებოდა ის საშინელი გაშმაგება კამათისა, რომელსაც აღნიშნულ კრებაზე ადგილი ჰქონდა. იქნება პოლიტიკური აღტყინებით და გატაცებით? რა თქმა უნდა არა, პოლიტიკურ პარტიების ხსენებაც არ იყო და დელეგატები დაირაზმენ ერთი მეორის საწინააღმდეგო ბანაკად არა პოლიტიკურ მრწამსის მიხედვით.

რას წარმოადგენდა ამ მხრივ კრება? კრება ორ ბანაკად იყო: ერთ მხარეზე იდგა ქართველობა, განურჩევლად პარტიისა და მიმდინარეობისა, მეორე მხარეზე ყველა არა ქართველი ელემენტი. მართალია, ყველა არაქართველი თავს კომუნისტს უწოდებდა და კომუნისტურ დროშას ეფარებოდა, მაგრამ სწორედ ამაშია მთელი მნიშვნელობა ამ სხდომისა. დამახასიათებელი სწორედ ისაა, რომ საკმარისი აღმოჩნდა ქართველი არ იყო, რომ კომუნისტი გახდე და პირიქით თუ კომუნისტი ხარ—მაშინ არა ქართველი უნდა იყო. ნუ თუ ეს გარემოება არ ჩააფიქრებს პატიოსან ქართველ კომუნისტებს და არ დაანახვებს მათ, რომ კომუნისტურ დროშის ქვეშ ხდება ახალი შემოსევა საქართველოზე ქართველობის მოძულე ელემენტების? ნუ თუ ისე „გაკრეტინდა" ქართველობის მოწინავე ელემენტი—სკოლის მუშაკნი—რომ მაღალ იდეებს და ლოზუნგებს ვერ სწვდება და ეს ეხერხება მხოლოდ ემიგრანტულ ყმაწვილებს და სოლოლაკელ სტუდენტებს?! ხომ თუ ცხადი არაა, რომ აქ კომუნისტობა და პარტია საზოგადოდ არაფერ შუაშია და ბრძოლა ამ მხრივ ნაციონალურ ნიადაგზე, რომ დაფარული იდეოლოგიის ქვეშ აღზრდილმა ხალხმა კომუნიზმი „ჩითქმი" ჩააცვა და მოსდევს საქმედ მიიჩნია. ქართველი კომუნისტები გულწრფელად სცდებიან და ვერ ხედავენ, რომ გამოქნილ „მეჩითქეს" ხელში ისინი მხოლოდ გასაქან-გამოსაქანებელი კაკლებია და მეტი არაფერი.

კულტურულ სარბიელზე მეტოქეობას ძველადაც ჰქონდა ადგილი. გავიხსენოთ პოლიტეხნიკუმის ირგვლივ ატეხილი დავა. მაშინ სომხობა ეპისკოპოზებით აკეთებდა საქმეს და ვორონცოვ-დაშკოვის სუფევაში დაშნაკელები წინა კარებით შედიოდენ სადარბაზოდ, ხოლო ეპისკოპოზები უკანა კარებიდან მოღვაწეობდნენ; დღეს იგივე გზებით ხორციელდება. ახალია მხოლოდ გზა და მეთოდი: ქართველ კომუნისტების პოლიტიკური თვალის ახვევით თავისი საქმის გაკეთება—ასეთია დღევანდელი ტაქტიკა.

წელიწად ნახევრის წინ სომხობა საქართველოს თავს დაესხა და მოულოდნელობით გათამამებული სომხის ლაშქარი ტფილისზე მოიწევდა. ქართველობას ახსოვს ყოველი წუთი, ყოველი ეტაპი ამ ბრძოლისა. დედა-ქალაქის დასაცავად ფეხზე წამომდგარმა ქართველობამ ვერაფერი უქუაგდო. იმედ დაკარგული სომხის ბევრი ელემენტები დროს უცდიდნენ. მ. თვის სულ ერთი იყო ვინ მოვიდოდა, ოღონდ სომხობას ტფილისში შესძლებოდა შემოსვლა. ნებით ისტორიისა ყოველმა დრომ საქართველოს საზღვარი გადალახა და ტფილისისაკენ ძირითადა. მან გასწყვიტა ყველა ის პუნქტები, რომლებიც ქართველ ერის მებაიერებაში სომხეთთან იმის უკავშირდებოდა და რა გასაკვირველია თუ წითელ დროშას სომხობაც აეკვიატა: წითელი დროშის ტარზე მოხერხებულად დაკიდებული ის იდეალად შემოვიდა საქართველოს დედა-ქალაქში.

ამ დროშის ტარზე დაკიდებულ ჩვენს დედა-ქალაქში სხვათა შორის „გრუზკავროსტას" მეთაური ბოლდატიანცი შემოასკუპდა. დღეს ბოლდატიანცი ქართველ ერის სულიერ ცხოვრების კონტროლიორია: არა მარტო დეპეშები და ცნობები—მას უფრო მეტი საქმეები აბარია: მან იცის თუ როგორ უნდა იზეიმოს ქართველმა ხალხმა 26 მაისი და ამ დღესთან დაკავშირებულ სულიერ განცდის ცენზორია. ასე ლაზღანდარობს ხანდისხან ისტორია, მიუხედავად მისი საპატიო ასაკისა.

ბოლდატიანცმა სკოლის მუშაკთა კრებაზე თითქმის სულ სომხობა გამოგზავნა და არც ერთი ქართველი, მიუხედავად იმისა რომ იმ 900 მოხელეთა შორის, რომელიც ბოლდატიანცს ყოლებია—მისი გულკეთილობით და წყალობით რამოდენიმე ქართველი მაინც ყოფილა.

სკოლის მუშაკთა კრებამ ცხადი გახადა, რომ ქართველი საზოგადოებრივი აზრი ფრთხილად უნდა იდგეს სადარაჯოზე, მით უფრო, რომ ქართველი კომუნისტები ზედ მეტ გულუბრყვილობას იჩენენ და მტერს მოყვრისაგან ცუდად არჩევენ. ვინ გვეკამათება ჩვენ ყველაზე განორიენტებით და გაფორმებით?—სომეხ „კომუნისტების" ორგანო „კარმირ აშტდარი". რატომ? იმიტომ, რომ იმათ იციან, ვინ იცნობს მათ ყველაზე უკეთ და ვის მოსპობა უფრო გაუჭირდებათ.

დიახ, ქართველ კომუნისტებს შეიძლება გამოქომდეთ ჩამოყალიბებულ დამოკიდებულების ცნობა, მაგრამ ჩვენ ხომ მათ შეცდომილებს კი არა მოხარშულს ვიცნობთ. ჩვენ [illegible] გამოცვლილზე, მაგრამ იმიტომ ვიცით, რომ ამით გული და სული არ იცვლება. სკოლის მუშაკთა კრებაზე ნათლად [illegible] ძველმა შავმა სულმა გამოიხედა: ჩვენ ის დავინახეთ და ვეუბნებით მათ, ვისაც ჯერ ეს არ დაუნახავს: ფრთხილად, ქვემძრომნი თავისას ვერ მოიშლიან.

ვ. ნ.

ფელეტონი

29

დროშა.

სამფეროვანი დროშა საქართველოს რევკომმა გაუქმებულად გამოაცხადა. საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი მაშინ გამოცხადდა, როცა წითელი დროშები გვეპყრა ხელში. საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოების თავზეც წითელი დროშები ფრიალებდნენ.

ჟამი არის დღეს დროშის საკითხი გადავაქციოთ ჩვენი ცხოვრების ერთის უმთავრეს ძირითად საკითხად, ბევრი ამას საკონსტიტუციო პრობლემად სახავს. ამით, რა გასაკვირველია, ჩვენ იმას არ ვამბობთ, რომ სახელმწიფოსათვის დროშის საკითხი ხელთათმანის საკითხი იყოს, არა, ყველა წყობილება თავის ემბლემით, თავის დროშით გამოხატავს თავის შემოქმედებას და საქართველოსაც როგორც ქვეყანას და ეროვნებას, უეჭველად უნდა ჰქონდეს თავისი დროშა.

მაგრამ სამფეროვან დროშის უარყოფით, ან გიორგის სურათის საკითხი საქართველოს გერბში ჩვენ სრულიადაც არ მიგვაჩნია საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხად, როგორც ამას ცდილობენ [illegible] ამ ქამად.

ისტორიულად არც ის დებულებაა მართალი თითქოს დროშის და გერბის საკითხი საკონსტიტუციო საკითხი იყოს და ამისათვის სავალდებულო იყოს უეჭველად ოთხ და ხუთ ფორმულიანი საარჩევნო წესით ხალხის ამეტყველება.

ვინ შემოიღო ჩვენში სამფეროვანი დროშა და გერბი? სამფეროვანი დროშა მიიღო ეროვნულმა საბჭომ 1918 წ. სექტემბრის ექვსის სხდომაზე კოტე მაყაშვილის მოხსენებით. სოციალისტ-ფედერალისტთა ფრაქციის წარმომადგენელი ამ საკითხზე არ გამოსულა, სოციალისტ-რევოლუციონერებმა ზურაბაშვილის პირით განაცხადეს: „ის დროშა, რომლის ქვეშაც ჩვენი ფრაქცია სდგას არის ისეთი დროშა, სადაც ყველამ უნდა მოიყაროს თავი. ამიტომ ჩვენი ფრაქცია არა სცნობს საქართველოს ეროვნულს დროშას და ხმას არ აძლევს მის კანონს".

მენშევიკებმა ჩვეულებრივი უელთაბანდობა გამოიჩინეს ამ საკითხში: რ. არსენიძემ განაცხადა: „ჩვენ ვსცნობთ საქართველოს ეროვნულ დროშას, რადგან ჩვენ ჩვენი პარტიისათვის სხვა დროშა გვაქვს".

გერბი კი მიღებული იქმნა იმავე ეროვნული საბჭოს მიერ სექტემბრის 17-ს სხდომაზე. აქ ბრძოლა იყო ამირანის და გიორგის მიღების გარშემო და საკითხიც არ სწყდებოდა ფრაქციულად, არამედ თავისუფალი კენჭის ყრის მიხედვით.

აღსანიშნავია, რომ ეს ემბლემები დიდი ხანი იყო როგორც მხოლოდ ისტორიული აქტი და ცოცხალ ორგანიზმს არ ამშვენებდა. დროთა ვითარების პროცესში მიიპოვა მან მოქალაქეობა.

რასაკვირველია, შეუძლებელია დროშა და სახელმწიფოს გერბი ყოველ საათში გამოვიცვალოთ, მაგრამ ისიც წარმოუდგენელია, რომ რეჟიმის შეცვლამ გავლენა არ მოახდინოს სახელმწიფოებრივ ნიშნებზე. წითელი დროშა დღეს ყველგან ვის რუსეთის განსახიერებაა, ნამდვილად კი წითელი დროშა ევროპიულ სოციალიზმის ნაყოფია და რუსეთში გადმონერგილი. პირდაპირ სასაცილო იქნებოდა, რომ რუსეთის ძველი რეჟიმის დასრულებისას, ახალი ძალების გაბატონების დროს კვლავ დარჩენილიყო რუსეთის ორთავიან არწივის გერბი და რუსული სამფეროვანი დროშა.

საქართველოშიაც მოხდა რეჟიმის ძირითადი გადატეხა. თებერვლის ამბებით ჩვენი ქვეყნის მთელი პოლიტიკური და ეკონომიური კურსი შეიცვალა, აქ გადაიჭრა არსებითად ორიენტაციის საკითხიც, მთელი ხასიათი ჩვენი საშინაო და საგარეო წყობილებისა და ძირითად გადატეხის პროცესში სრულიად ბუნებრივია ნიშნების მიმართულების და ხასიათის შეცვლა.

საქართველოს ძველი ნიშნების გაუქმება არ ნიშნავს ჩვენი დამოუკიდებლობის გაუქმებას. ვიდრე არსებობს საქართველოს დროშა და გერბი, რანაირი სურათისაც არ უნდა იყოს იგი, მანამდისინ საქართველოს დამოუკიდებლობა—ფაქტია.

ჩვენი სურვილი იყო ეს ცვლილება სახელმწიფოებრივ ნიშნებში მოეხდინა საქართველოს საბჭოების ყრილობას. ჩვენი სურვილი არ იქმნა შესრულებული. ზუსტად კი რევკომის გადაწყვეტილი ნახაზი არ მიგვაჩნია. მომავალი საბჭოთა ყრილობა საბოლოოდ იტყვის თავის სიტყვას ამ საგანზე, ისე როგორც ეროვნული საბჭოს გადაწყვეტილი ნახაზი მოიწონა და კონსტიტუციური სახე მისცა ოთხ ფორმულიანი არჩეულმა დამფუძნებელმა კრებამ.

საქართველოს ახალი ეროვნული დროშა წითელი შემოჭრის წარწერით —„საქართველოს საბჭოთა რესპუბლიკა“. დღემდი გამოსახავს საქართველოს კულტურას, ჩვენს ბუნებას, მუშის და გლეხის შრომას, ორნამენტით — ისტორიას. ეს არის ჩვენი ეროვნული დროშა.

26 მაისს, როგორც ყოველი დღესასწაულის დროს, ჩვენ ეს ეროვნული, მხოლოდ საქართველოსი და ქართული ნიშნები გვექნება ხელში.

ამ დროშის წინ უნდა აილაგმოს ყოველი ჯურის მტერი საქართველოს ეროვნული თავისუფლებისა, ყველა ტიპის კონტრ-რევოლიუციონერი და კოლექტიური ენერგიით, შრომით, ბრძოლით განვამტკიცოთ დამოუკიდებელ საქართველოს საბჭოთა რესპუბლიკა.

თედო ღლონტი.

ერიდეთ პროვოკაციას!

26 მაისის მოახლოვებასთან ერთად ამოძრავდნენ ბნელი ძალები. ვიღაცას ცუდი და რაღაც მოსაზრებით ვრცელდება ხმა, როგორც „უტყუარი ცნობა“, რომ 26 მაისს უნდა მოხდეს „თეთრგვარდიელების“ გამოსვლა არსებულ ხელისუფლების წინააღმდეგ. ამბობენ, რომ ამ გამოსვლაში მონაწილეობას იღებენ თეთრგვარდიელებთან ერთად მენშევიკები და აგრეთვე მათ „მხარეზე გადასული“ კრონშტადტელი მეზღვაურები, რომელთა ერთი ნაწილი ვითომ ამ ჟამად ტფილისში იმყოფება.

ამ ხმებს განსაკუთრებით ავრცელებენ ვიღაცასი ბოროტი ენები ტფილისში მყოფ „რუს წითელ—არმიელების შორის.

ცხადია, რომ ვიღაცა რაღაც პროვოკაციისათვის ემზადება და ქართველ ხალხს რაღაც საფრთხეს უმზადებს. აშკარაა, რომ ასეთი ხმებით სურთ ნიადაგის მომზადება იმ პროვოკაციულ გამოსვლისათვის, რომელიც, როგორც ეტყობა, განზრახულია დაუკავშირონ 26 მაისს.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ბნელი ძალების მუშაობა მიზანს ვერ მიაღწევს. ქართველი ხალხი იმდენად მომწიფებულია პოლიტიკურად, რომ პროვოკაციის ანკესზე არ წამოეგება. ეს კარგად იციან ქართველ ხალხის სისხლის მოწყურებულმა ავანტიურისტებმაც. ბევრს ეგონა, რომ ქართველი ხალხი იმ პოლიტიკურ ავანტიურის გზას დაადგებოდა, რომელსაც საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარების შემდეგ დაადგა აზერბეიჯანი და სომხეთი და ამით საქართველოს მოძულეთ საშუალება მიეცემოდათ ქართველი ერი სისხლისაგან დაეწრიტათ.

აღმოჩნდა, რომ ქართველი ხალხის პოლიტიკურმა ტაქტმა ეს სანეტარო დღე არ გაუთენა სისხლის მაძიებელთ. ახლა იგივე ბნელი ძალები პროვოკაციას ქმნიან და ჰფიქრობენ, რომ 26 მაისს გარდააქციონ ქართველობის ტრაგედიის დღედ.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ეს პროვოკაცია მიმართულია ქართულ კომუნისტურ მთავრობის წინააღმდეგაც და იმედი გვაქვს, რომ მთავრობა სასტიკ ზომებს მიიღებს ინსინუატორების და პროვოკატორების წინააღმდეგ.

მოუწოდებთ ქართველ მოქალაქეთ სრულიად დამშვიდებული შეხვდნენ ჩვენი მტრების სისინს და პროვოკაციას.

მოქალაქენო, ერიდეთ პროვოკაციას.

სომხური პრესა

„ჩვენი მეგობრები *)

ჩვენ უკვე ერთხელ ვისარგებლეთ შემთხვევით და აღვნიშნეთ ტენდენცია ჩვენი „მეგობრები“ სოციალისტ-ფედერალისტების გულუბრყვილობისა, რომელიც მათ გაგზავნეს საბჭოთა წესების მისამართით. გვსურდა კიდევ გვეთქვა ცოტა რამ ამ თავისებურ „მეგობარზე“.

უნდა შევნიშნოთ ერთი გარემოება. რომ ჩვენი „მეგობრები და მტრები სხვა და სხვა ჯგუფებიდან, თავისი არსებითი მნიშვნელობით მოგვაგონებენ მითიურ ორპირ „იანუსს“ — ერთ პირით რომ იღიმება მეორეთი კი ირონიით იცქირება და არ აქვს ნამდვილი პოლიტიკური სწორხაზოვანობა.

ასეთ მეგობრებს ეკუთვნის „სოციალისტ-ფედერალისტი“, რომლის არსებობის აზრი ხდება სრულიად გაუგებარი, თუ მხედველობაში ჩვენ მივიღებთ მათ ორიენტაციას და საბოლოო მიზანს სოციალისტურ ატმოსფეროში.

ის ვინც გულდასმით ადევნებს თვალს ამ გაზეთს არ შეუძლია არ დაგვეთანხმოს ერთ რამეში, რომ შეუძლებელია რა უადრესად დიპლომატიური „ხრიკები“ ეს პარტია თავისი გაზეთით გვიწევს ჩვენ დათვურ მეგობრობას საბჭოთა წესების განმტკიცების და ძმობა-ერთობის სოლიდარობის საქმეში.

მათ ჩვენთან მოაქვთ ვარდი, და მასთან უსათუოდ ისე, რომ მისი ეკალი ჩვენ გვჩხვლეტს ისე ოსტატურად თითქოს აქ არაფერია. სხვათა შორის ეს „ხრიკი“ ყველაზე უფრო გულუბრყვილოა და მასთან ერთად საშიშიც, რომლისთვისაც საჭიროა მეტის მეტი სიფრთხილე. ორპირი იანუსი... უბრალო სიტყვები არ გეგონოსთ — „სოციალისტ-ფედერალისტი“ იჩენს დიდ მსგავსებას ორპირ იანუსთან. ასე მაგალითად ერთსადა იმავე ნომერში ერთ წერილში იგი აქებს საბჭოთა წესებს მეორეში კი „წვრილმანების“ სათაურით ან და „პრესით“ ათასგვარ ეჭვებს ჰბადებს მკითხველის გულში. მან იცის როგორ გაუძღვეს საქმეს. და მიუძღვის კიდეც თავის საქმეს.

ჩვენ ვხედავთ მაგრამ...

რასაკვირველია გაჩუმება არ შეგვიძლია.

მოგიყვანოთ ფაქტები — ტფილისში გამოდიოდა ყოველ დღიური გაზეთი „ქრინტ“-ი (შემოკლებული სახელი მე-3 ინტერნაციონალისა). ამ ჟურნალში მრავალ ილუსტრაციათა შორის იყო წინადადება რომლითაც ესალმებოდნენ ტფილისს, როგორც ამიერ-კავკასიის წითელ დედაქალაქს.

გასაგებია ყველასათვის ცხადია ყველასათვის აქ არავის არაფერი დანაშაული არ ჩაუდენია, საქართველოს სუვერენობისა და მისი დამოუკიდებლობის შესახებ არავის არა უთქვამს რა ამ სტრიქონების დამწერი იყო კომუნისტი დამცველი და მომხრე მესამე ინტერნაციონალისა. განა შეიძლება ადამიანს დაებადოს რაიმე ეჭვი?

თანამშრომელი საბჭოთა ხელისუფლებისა „მეგობარ“ პარტიას უნდა გაახარებოდა ეს მოვლენა უკიდურეს შემთხვევაში უნდა წაეკითხა და ჩაევლო.

ხომ სიმართლეა?..

არა, სოციალისტ-ფედერალისტი ჭეშმარიტი მეგობარია—როგორც ადამიანი წყალში მაძებარი თვალ-მარგალიტებისა, მიძვრება სივრცის სიღრმეში ისე „სოციალისტ-ფედერალისტი“ მიძვრება ჟურნალის პოლიტიკურ გულის სიღრმეში ყალბ მასალების გამოსაძებნად რომ გამოიყენოს იგი სადღეგოდ. რა მიზნით? მგონი ნათელია. მკითხველის გულში დაჰბადოს ათასგვარი ეჭვები და მით დაუკარგოს კომუნიზმს ყოველგვარი ნდობა მასსის თვალში.

მაგრამ ამ შემთხვევაში რომელ კომუნისტებს „ქრინტ“-ის მოწინააღმდეგე [illegible] რომ [illegible]

ასეთ [illegible] რიცხვი არიან გაწვრთნილი სპილოები „სოციალისტ-ფედერალისტიდან“. ჩვენ კარგად გვესმის აზრები გახუნებულ თავადებისა და ვიცით მათი გახუნებული ავადმყოფური მისწრაფებანი.

კიდევ მაგალითი: ტფილისის, ავლაბრის რევკომი საბედნიეროდ თუ შემთხვევით შემდგარია სომხებისაგან (რასაკვირველია კომუნისტებისაგან), მაგრამ კომუნისტისათვის უნდაც სოციალისტისათვის, თუ ის ნამდვილი სოციალისტია და არა კურორტიდან გამოსული პოლიტიკოსი, უნდა იყოს სრულიად ბუნებრივი და სულ ერთი ვისგან იქნება შემდგარი რევკომი სომხებისაგან, რუსებისაგან თუ თათრებისაგან, საჭიროა მხოლოდ იყვნენ მშრომელი კლასის ინტერესების დამცველი და არა მექრთამე ხალხი.

აი რა არის ამისთვის საჭირო, და არა და არა. მეტრიკული მოწმობა მიცემული კონსისტორიიდან (?!).

მაგრამ უბედურებაც იმაშია რომ „სოციალისტ - ფედერალისტი“ — არის იმიტაცია სოციალიზმისა, მაგრამ არა სოციალისტი.

რასაკვირველია გასაკვირალი იქნებოდა რომ ჭეშმარიტი სოციალისტი ან მისი ორგანო ყოფილიყო გამომხატველი ნაციონალური ტენდენციისა...

მაგრამ ჩვენმა „მეგობარმა“ იცის ვის წისქვილზე არის მიშვებული ღვარი.

და ჩვენც ვიცით...

კიდევ ერთი მაგალითი...

მაგრამ კმარა.

არ გვინდა თავი მოვაბეზროთ მკითხველს.

როგორც ახალ ნახიჩევანელები ამბობენ ბ. ბ. ფედერალისტებს დიდი ხანია ვიცნობთ.

გულუბრყვილოებს შეუძლიათ მხოლოდ დაუჯერონ მათ კეთილ განწყობილებას და ღიმილს მომართულს საბჭოთა წესებისაგან.

*) „კარმირ ასტღ.“ — ორგანო სომეხ კომუნისტებისა.

1921 წლის ივნისის 5-ს

ტფილისში დანიშნულია საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევ. პარტიის

მეექვსე კონფერენცია

განსახილველი საკითხები:

1. მომენტი და ტაქტიკა,
2. მთავარ კომიტეტის მოქმედება და
3. მიმდინარე საკითხები.

კონფერენციაზე დელეგატებად გზავნიან პარტიული ორგანიზაციები 200 კაცზე ერთს. თუ ორგანიზაციას არა ჰყავს სრული ორასი წევრი, მაინც გზავნის ერთს დელეგატს.

არჩევნებს ხელმძღვანელობს სათანადო საქალაქო, სამაზრო ან საოლქო კომიტეტი და იგივე ამტკიცებს მანდატს.

კონფერენციის მომწვევი მთავ. კომიტეტის და დრ. მთავ. კომიტეტის კომისია.

სიტყვები ქართველი ერისადმი

26 მაისს.

ვინც დამოუკიდებლობას დაჰკარგავს, იგი ამასთანავე დაჰკარგავს შესაძლებლობას, წაადგეს დროის მიმდინარეობაში და მას თავისებური ფორმა მისცეს.

იოჰან გოტფრიდ ფიხტე.

საქართველოს ისტორიაში მე არ ვიცნობ უფრო დიდ მნიშვნელოვან დღეს. ამ დღეს ყველაზე მეტი დაფიქრება მართებს მთელ ქართველობას. არა დღესასწაული და პათეთიური ჟესტიკულაცია, არამედ დარბაისლური მოფიქრება. რა ვიყავით და რა ვართ ან რა უნდა შევიქნეთ.

მე მგონია ქართველი ხალხი გარყვნა დემონსტრაციებმა, ქართველი ხალხი გადაეჩვია ბრძნულ სიჩუმეს. დემოკრატიული რესპუბლიკის 3 წლის არსებობამ ერთი მავნე ჩვეულება გააღვივა ჩვენში, ეს იყო გადაჭარბებული სიყვარული დემონსტრაციებისა და დღესასწაულებისადმი.

მართალია ჩვენ ცალი ფეხი აღმოსავლეთში გვიდგია, მაგრამ ეროვნული აღზრდა სხვა რა არის თუ არა და სისტემატიზაცია ერის სურვილისა და ნებისყოფისა. თვით კულტურა იმ აზრით არის მნიშვნელოვანი, რომ იგი ფორმადქმნის, განსაზღვრულ კალაპოტში აყენებს იმ კოლექტიურ პიროვნებას, რომელსაც ერი ეწოდება. ეს ეთნიური მასალა მიატოვებს ეთნიურ მასალობას, როგორც კი იგი თავის ეროვნულ ცივილიზაციას და კულტურას შექმნის. მე მგონია კერძოდ ჩვენ ქართველებისათვის აწი მაინც დრო არის აღარ ვიყოთ უბრალო ეთნიური მასალა. ჩვენს უკან სძევს ორიოდე ათასეული წლის სახელმწიფოებრივი ცხოვრება და ჩვენი საზოგადოებრიობა უფრო ხნიერია, ვიდრე რომელიმე დასავლეთ ევროპიელ ეროვნებისა.

ქართული პატრიოტიზმი წარსულში ყალბ ნიადაგზე იყო მოშენებული, იგი მუდამ მრუდეთ აჩვენებდა ქართველობას თავის სახეს. ამ პატრიოტიზმის ტრადიცია ამოიწურება დილეტანტური ტრაბახით ჩვენი წინაპრების გმირობაზე. ეს პატრიოტიზმი არ იმეტებდა მწარე სიტყვებს ქართველი ერისათვის, რადგანაც მწარე სიტყვა ყოველთვის ღრმა განცდის ნაყოფია და ქალაჩუნობა ზერელე ადამიანებისა. გამონაკლისი ერთად ერთი კაცი ქართველ პატრიოტთა შორის, აკაკი წერეთელი იყო, ისიც ერთხელ იმეტებს ამ მწარე სიტყვას: „უ—ის ღირსი ხარ შენ საქართველოვ, რომ მიაძახა უცხო ერის ბატონობის ქვეშ გართხმულ ქართველ ერს.

ქართული პატრიოტიზმი მტერსა და მავნეს მუდამ მეზობლებში ეძიებდა. არასოდეს თვით ქართულ სინამდვილეში, არასოდეს ქართულ ტემპერამენტში, არც იმ ცუდ აღზრდაში, რომელიც მიიღო ქართველობამ გასულ საუკუნეში.

მე კი მგონია, რომ ყოველი ერი თვითონვე დაიმსახურებს ხოლმე თავის ბედსა და უბედობას. ყოველი ერი ღირსია თავისი ბედისა.

ისტორიაში არც ერთი ერი არ დაღუპულა ისე, რომ მისი დაღუპვის მიზეზები მარტო მის ტემპერამენტის, მის შინაგან ძალთა განწყობილების გარეშე ყოფილიყოს საძებნელი.

რომი და ელადა, ბიზანტია და განახლებული რომის იმპერია, ლუდოვიკო მე 16-ტის საფრანგეთი, საფრანგეთი 1871 წლებისა, და ბოლოს გუშინდელი რესპუბლიკა საქართველოსი, ყველა ამ სახელმწიფოებრივ ფორმაცვლაში და ზოგჯერ სრულიად განადგურებაში, თვით ამა თუ იმ ერს მიუძღოდა უმთავრესი დამსახურება.

კატასტროფა ეროვნულ სახელმწიფოსი მუდამ შინაგან ძალთა რესურსების ამოწურვითა და გახრწნით იწყებოდა. როგორც ძველი საბერძნეთ, ისე რომი მარტოოდენ გარეშე მტრებს კი არ დაუნგრევიათ, არა როცა შინაგანი განსხეულების და გახრწნის პროცესი დასრულდა, მოვიდნენ მეზობლები და ნგრევის პროცესი დააჩქარეს, დააგვირგვინეს.

ეროვნება როგორც ფენომენი მარტო რეალური მცნება ან რეალური სუბსტანცია როდია, არამედ ჩვენი წარმოდგენაც.

ტრივიალურ ნაციონალურ მწიგნობრობას სჩვევია მხოლოდ ენით, რასსით; სისხლით ეროვნულ სუბსტანციის „დასაბუთება“. ამ საკითხზე ზღვა მელანია დაშრალი და ყოველ მოაზროვნეს თავისი აზრი აქვს ამ შემთხვევაში, წმინდა რასის ერი ქვეყანაზე არ არსებობს. არც ენა, არც ტერიტორია, არც ნაციონალური სახელმწიფო ცალ-ცალკე არ არის უცილო ატრიბუტები ეროვნებისა, ჩვენ ვიცით არსებობენ როგორც უენო, ისე უტერიტორიო, ისე უსახელმწიფო ეროვნებანი მაშ რა აკავშირებს ერს, რა ჰქმნის მის ბედს?

ეს გახლავთ ის სალტე თავისთავის ერად წარმოდგენისა, რომელიც ერს აკავშირებს. მაშასადამე კოლექტივი ადამიანებისა, იმ დღიდან იწყებს ერად ყოფნას, როგორც კი იგი შედის მაღალი რანგის წარმოდგენის და დაფიქრების ზონაში, ბოლო ერთად ფიქრი, შეუძლია ისეთ ერს, რომელსაც რაიმე საშუალება აქვს ამ ფიქრის ერთი მეორის გადაცემისა. ორგანო გამოთქმისა და გადაცემისა ეს — კულტურაა ერისა. ე. ი. რაც ერის ერადქმნას შველის.

აქ იწყება ღირებულებათა შექმნა, რომელიც უფლებას აძლევს ერს ერად იწოდოს, ერის ისტორიაც იქ იწყება, სადაც იგი თავის შემოქმედების პირნახულის მოტანას იწყებს ზოგად ადამიანურ შემოქმედების კალოზე. ისტორიაში წარსულში და აწმყოში მუდამ ღირებულებათა შემქნელებს უწევდნენ ანგარიშს.

ვინ იცის რამდენი ათასეული წელი არსებობს ესა თუ ის შავი ან ყვითელ კანიანი ადამიანის ერთეული რომელნიც აფრიკაში, ამერიკაში ან ფილიპინის კუნძულებზე ცხოვრობენ, ესენი კულტურულ ევროპიელისათვის მხოლოდ ეთნიური მასალაა, უბრალო ობიექტი ეგზოტიურობა მოწყურებულ დაკვირვებისა და შესწავლისა, ისეთივე ობიექტი როგორც რომელიმე არაჩვეულებრივი კატეგორია ხოჭოების ან თუ გნებავთ მაიმუნების, მაგრამ ისტორია ადამიანობისა მათ არ იცნობს. ძველი ბერძნები ადამიანობის ცხოვრებაში ორ მთავარ მომენტს არჩევდნენ:

ტვინს და პსუხეს.

ტვინე—ბედია ერისა.

პსუხე—მისი სულიერი შინაარსი, მისი სულობა. ერი ან ადამიანი ბედს გადალახავს იმდენად განიცდის რამდენადაც იგი უკულტურო უმწეობაშია. პსუხე კულტურის შემოქმედია. კულტურა და ცივილიზაცია ბედისგან გასაქცევი საშუალებაა.

კულტურული ერი მუდამ ღონისძიებათა ძებნაშია, რომ იგი იმ ფატუმის ბრმა ბედის წერა არ გახდეს რომელსაც მას უმზადებს ბუნება თუ ის პოლიტიკური სიტუაცია, შინაგანი, ან გარეგანი საფრთხე, ან დაბოლოს მეზობლები.

კულტურული შეგნების ინტენსიურობაზე ჰკიდია მუდამ ეროვნული კოლექტივის ბედი და უბედობა. კულტურა სხვა რაღაა თუ არ ორგანონ გამოთქმისა და განპიროვნებისა. სწორედ კულტურის იარაღი იყო ის, რამაც ინტელექტუალურად და პოლიტიკურად გაამარჯვებინა ანტიურ ქვეყანაში ძველი ათინის სახელმწიფო, რომელიც სივრცით და რიცხვიანობით არ აღემატებოდა დღევანდელ სამეგრელოს.

ამ კულტურულ უპირატესობამ არგუნა ბრწყინვალე გამარჯვება მცირე რიცხოვან ათინელებს, თემისტოკლესს და მილტიადესს, რომელთაც სპარსელების დიდი უმრავლესობა დაამარცხეს მარათონში და სალამისში.

ამიტომაც შედარებით მცირე რიცხოვანი საბერძნეთი საუკუნოების განმავლობაში გზას უნათებდა ხალხებს და თაობებს.

ასეთივე უპირატესობა მიანიჭა კულტურამ სულით და ხორცით ძლიერ ერს ინგლისელებს, ამითვე აიხსნება რომ 40 მილ. ხალხი დედამიწის ერთ მეოთხედის ბედს განაგებს.

განუსაზღვრელი ტრაგიზმითაა ქართველი ერის ისტორია აღსავსე. ტვინემ—ბედმა გვარგუნა აღმოსავლეთის კარებთან დარაჯად დგომა დასავლეთის ცივილიზაციის სახელით. ქართულმა რასსამ თავისი საუკეთესო სისხლი შესწირა ამ ცივილიზაციის დიდი ანდერძის, ქრისტიანულ სარწმუნოების და კულტურის დაცვის საქმეს.

რადგანაც თუ ჩვენ კულტურა მოგვეძევა, ეს არის უპირატესად რელიგიოზური კულტურა.

თუ ქართველობამ დღემდის მოატანა და იგი არ ჩანთქა იმ საშინელ ხალხების ტალღებმა, რომელნიც განუწყვეტლად მიმოდიოდნენ იმ ხალხთა ხიდზე, რომელსაც გეოგრაფიულად კავკასიას უწოდებენ, ეს მხოლოდ იმ უპირატესობის წყალობით, რომელიც ჩვენ კულტურამ მოგვანიჭა.

დღეს ჩვენთვის ადვილად წარმოსადგენი აღარ არის ჩვენი მონასტრების მაშენებელი კლარჯეთელი კულტურტრეგერების და ქართველი მხედრების მუშაობა და მსხვერპლის გაღება.

1920 წლის იანვრის 5 საღამოს მე საოცარი ვიზიონერული განცდა შემემთხვა. სტამბოლში, პერას ხიდზე მივდიოდი

ხიდის ყურეში რომ შევედი, წინ შემეგება ეს უამრავი ფესკებიანი ოსმალოები რომელნიც საღამოთი ხიდზე მოდიოდნენ. ერთ წამში წარმოვიდგინე თუ როგორ უძლებდა ამ ზღვა წითელ ფესკიანებს ერთი მუჭა ქართველი ერი საუკუნოების განმავლობაში და ჩემს გულში გაიღვიძეს იმ საოცარმა ტკივილებმა, რომელნიც საუკუნოების განმავლობაში ჭრილობად მიუღია ქართველ ერს თავის არსებობის ბრძოლებში.

ერთ წამში მე დამავიწყდა, რომ თავისუფალი საქართველოს შვილი ვიყავი, შევკრთი და მეუცხოვა რომ ასე მარტო მივდიოდი ხიდზე ამ საშინელი წითელი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თუ ისინი გაწვრთნილი სარდლები პოლიტიკურ საქმეებში და პოლიტიკურ ასპარეზზე ჩვენ გამოცდილი მონადირენი ვართ ბევრის მნახველნი ჩვენ საუკუნეში.

ჩვენი მოტყუება ძნელია მეხანძრეობა სჩანს. დეე კარგათ გაიგონ.

ხ. ხანთაძე.

კომუნიზმის მტრები

არა ერთხელ აღუნიშნავს მოსკოვს სხვა და ყრილობებზე, თითქმის ყოველ დღე გვკიცხვით ჩვენ საქვეყნოთ და გასაგონად: რომ რევოლუციისათვის კონტრ-რევოლუცია უბედური და სახიფათო გაცილებით ნაკლებ სახიფათო და საშიშარია, ვიდრე კონტრ რევოლუცია წითლად მორთულ შეფუთული, რომელიც რევოლუციის სახელოვან მწკრივებში ჩამდგარა და მის განადგურებას დღე-დღეზე ლამობს,

ზოგი რევოლუციასთან მიდის კლასობრივი მოსაზრებით, რომ ამ გზით და არა ემიგრაციით ჩასცეს მას მუხანათური ხელი; ზოგიც იმიტომ აკვდებია რევოლუციის წმინდა მსვლელობას, რომ იგი წაბილწოს თავისი შოვინისტური მეშოვნური ანგარიშით სხვა ერის ანგარიშზე რომ აპირებს თავისი ერის ზეიმის მოწყობას.

ამ ორსა და გარკვეულს გზას რევოლუციის დასასამარებლად ჰქონდა ხაზგასმა რუსეთის 1 რევოლუციის განვითარებაში და მით უმეტეს მას ექნებოდა ადგილი ამიერ-კავკასიის ერთა ცხოვრებაში, სადაც მრავალტომოვან ერთა ინტერესები ასე გადაჭრილ-გადასკვნილია ერთი მეორეზე.

კერძოთ, საქართველოში, რევოლუციის განვითარება და კონტრ-რევოლუციის ხასიათი ადვილი გასარკვევი და ასახსნელი იქნებოდა იმ თავითვე, თუ კი ჩვენს სინამდვილეს მივუდგებოდით არა რუსეთის შაბლონი! კრიტერიუმით არამედ რეალურ ძალთა ურთიერთობის აწონვის თვალსაზრისით, როგორც ამას არა ერთხელ გვირჩევდა რევოლუციის ცნობილი ვეტერანი, მოქალაქე ლენინი.

ეს გზა სინამდვილის გაშუქებისა კი ორ რამეს აღმოაჩენდა: 1. რომ საქართველოში კლასთა ბრძოლის ნიადაგზე არ შეიძლება აღმოცენდეს კონტრ-რევოლუცია, რადგან ასე გამიჯნული კლასთა დიფერენციაცია საქართველოში არ არსებობს მისივე ეკონომიური დაბალ საფეხურზე დგომის გამო. 2. რომ რევოლუციის ბედი და ფართო მშრომელი მასსების აქტიური გამოსარჩლება მისდამი დამოკიდებულია ეროვნული საკითხის ამა თუ იმ სახით გადაჭრაზე,

ეს ესმოდა მოსკოვს, როცა საბჭოთა საქართველოში სათანადო ინსტრუქციებს უგზავნიდა, ეს ესმოდა ლენინს, როცა ის პრაქტიკულ სახელმძღვანელო რჩევა დარიგებებს აძლევდა ქართველ კომუნისტებს, მაგრამ ეს არ უნდა გაიგოს, ან ისე უნდა გაიგოს, როგორც მისთვის ხელსაყრელია იმ უცხო ელემენტებმა, რომელნიც ჩვენი დაბეჩავებული ხალხის ზურგზე ლამის არის ფეოდალურის დაულს აპირებენ; ეს ხალხია ნაცი ნაციონალისტი რუსობა და სომხის ბურჟუაზიის ლაგამ-ამოდებული მემკვიდრენი.

საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარებისთანავე ნათელი იყო უცხო რუს-სომხეთა შოვინისტური ნაწილის ფეხაძლიერი ზრახვების მიდრეკილება.

ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ ქართველ დემოკრატიას არ ქონდა ნათელი და სწორი წარმოდგენა რუსეთის რევოლუციაზე და ამიტომ საქართველოში ამ რევოლუციის შემოჭრა საგონებელში აგდებდა მას და აქ იყო პირველ დღეებში გაურკვეველი და თავშეკავებული დაირებულა.

ეს სურათი, როცა რევოლუციის პირმშო თავის მდგომარეობით ვერ სცნობს თავის მშობელს, მხოლოდ მწუხარების მომგვრელია ჭეშმარიტი სოციალისტისათვის და მეტი არაფერი.

სწორედ ამ დროს იყო საჭირო წრფელი სოციალისტისათვის მეტი ჩაფიქრება და სიფრთხილე იმისათვის, რომ ქართველი მშრომელი დაქანცული ნერვები მოეშვა, რომ მას აესუფალი ამოსუნთქვა ეგემა კომუნისტური სინამდვილის უპირატესობა დამყრობელ ბურჟუაზიულ-მენშევიკურ პოლიტიკაზე.

მაგრამ ეს ისე არ მოხდა წინააღმდეგ საქართველოს საბჭოთა მთავრობის ნება-სურვილისა,

თავ ჩაკიდებულ ქართველ მუშას და გლეხს შემოესმა ნაცნობი ხითხითი სომეხ ბურჟუისა და რუს ჩინოვნიკისა, რომლის სიმძლავრემ ლამის არის დაჰფაროს კრისტალური წმინდა ხმა კომუნისტური სოციალიზმისა.

ლენინი და მახარაძე ერთს ჭეშმარიტებას ამბობენ, მაგრამ სახელმწიფო, საზოგადო, თუ პროფესიონალურ ორგანიზაციებში ქართველი დემოკრატიის მტრები, პირწავარდნილი კონტრ რევოლუციონერები მეორე ჭეშმარიტებას აკეთებენ და სრულიად სხვას, ვიდრე ეს ესმით კომუნიზმის მამამთავრებს.

ჩვენ ვიცით, თუ როგორ რთული და მძიმეა ქართველი კომუნისტებისა და ჩვენი მთავრობისათვის ამ შოვინისტურ უცხო ძალებთან ბრძოლა. ისიც ვიცით რომ ძნელია წითელი სამოსის ჩამოგლეჯა იმ ხალხისათვის, რომელსაც მისი ჩაცმა სინიდისისა და პოლიტიკური პატიოსნების გაყიდვით შეიძინეს.

მაგრამ ისიც ვიცით, რომ რევოლუციისათვის მისი ბუნებრივი შვილი, ქართველი დემოკრატია უფრო ძვირფასი და საყვარელია.

ამისათვის კი საჭიროა გარკვეული და მტკიცე პოლიტიკა რომელიც გაწითლებულ შეგუებას ხალხისგან წითელი პერანგების ჩამოხევისა, მათი სხეულის საბოლოოდ გაშიშვლებისა.

საშუალოდ წვრილი და ბუნებრივად წითელი გული ქართველი მშრომელი დემოკრატიისა მოისხამს ამ საბოლოოს და შემდეგ თავის პირმშო რევოლუციას დაუბრუნდება. დამოკიდებულება ამ ორი ძალისადმი გადაწყვეტს რევოლუციის ბედს საქართველოში.

რამდენად სოციალისტური მთავრობის პოლიტიკა ჩვენში იქნება მიმართული უცხო კონტრ რევოლუციონერ ძალთა ასალაგმავად ყველგან და ყველა სახელმწიფოებრივ და საზოგადოებრივ დაწესებულებებში, იმდენად ქართველი მშრომელი დემოკრატიის ნდობა ამ ბუნებრივი წყაროებისადმი გაიზრდება განუსაზღვრელად და მისი აქტიური ჩაბმაც რევოლუციის ბრძოლაში უმტკიცესულად და ბუნებრივად მოხდება.

ქართველი მშრომელი ხალხი, რომელიც არის ერთად ერთი უფალი ქართული ეროვნული სიცოცხლისა, ადვილად გაიგებს, რომ კომუნიზმი ანთავისუფლებს მას არა მარტო კლასობრივ მონობისაგან, არა მარტო ეკონომიური ჩაგვრისაგან; ის გაიგებს, რომ კომუნიზმი მისი ეროვნული ინტერესების და თავისუფლების [illegible] ერის.

ამ ნიადაგზე [illegible] ზე მოხვიდა [illegible] შოთამ იმავლობითი ნათესავებისა — რევოლუციის და ქართველი [illegible] დემოკრატიის.

მხოლოდ ამ გზით [illegible] ცია საქართველოში ნა[illegible] პირისუფლო, მხოლოდ ამ [illegible] დაეყრდნობა რევოლუცია ნამდვილ თავის მუხლს.

ამიტომაც ჩვენ გვინდა მივაქციოთ ყურადღება ამ გარემოებაზე იმათი, რომელთაც ხელთ უპყრიათ რევოლუციის ბედი საქართველოში კვლავ ხაზგასმით. ამ მოვალეობას შევასრულებთ მომავალშიაც. ტფ. ჩახუნაშვილი.

ლადო ალ.-მესხიშვილის საფლავზე.

გლოვის სიჩუმეს ჩამოსწყდება ცრემლი ობოლი,
შოპენის ჰიმნი სამეფს სევდით ახმიანებს;
ოქროს ტაძარი მელპომენის, ვით აკროპოლი —
ამარადისებს მხოლოდ რჩეულ ადამიანებს!
მთიებს ტიტანიურს გადალახავს ჯიმეხი რისხვა,
ნაგებ ქვეყანას გადაბუგავს ცეცხლის ნამქერი;
ცვალებადობას მარად უმღერს წელთა ღრიალება,
არ კი გაქრება ხელოვნებით გზა დანათქერი.
მოაგონდება ხშირად ფიქრებს თოკზე ფრანც მორი,
ვით ელანდება ჯულიეტს ჰამლეტს მამის აჩრდილი;
ამარტივებდა ვერაგობით შეთხზული ჭორი
და მათ ცივ ბელადს იგლოვს ქარი ნოემბრის დილის!
სიკვდილი ერთგზად ანადგურებს ცოცხალ სურათებს
მიწა მშობელი ყველას უწევს ჭირისუფლებას;
ზოგთა არყოფნას მოგონება გზას გაუნათებს
და ხსოვნის მხარეს უკვდავ მეფედ დაგვიგულებს!..

მ. ჟუზნაძე.

ტალღისაკენ, რომელიც არა ერთხელ წოსქლომია ჩვენი ქვეყნის საზღვრებს, ქართველი ერის მიწის პირიდან წასაღებად.

როგორ უძლებდა მერე ქართველი ერი იმ ბარბაროსების შემოსევას, რომლებიც თვით საშუალო საუკუნეების ქართველ მეფეებსა და კათალიკოსებსაც იარაღს აღებინებდა ხოლმე ხელში?

მუდამ და ყოველთვის ქართველობას ეს კულტურული უპირატესობა აიძულებდა გამარჯვებას, ისე როგორც ბერძნებს მარათონისა და სალამინის უსწორო ბრძოლებში. ძველი საქართველო 1801 წლის კატასტროფით გათავდა.

ბაგრატიონების საქართველოს კატასტროფის მიზეზები ჩვენში ჯერაც არ არის რიგიანად შესწავლილი და გაგებული. თითქმის ყველა, ვინც ამ დიდ და გადამწყვეტ მომენტს შეხებია ჩვენს ისტორიაში, რუსების მიერ მუხანათურად ტრაქტატის დარღვევას ასახელებს ირაკლის მეორის საქართველოს დაღუპვის მიზეზად. ეს შედეგი იყო და არა მიზეზი. ფეოდალური საქართველოს სახელმწიფოს დაღუპვის მიზეზი იყო, თვით ერის წიაღში არსებული შინაგანი ენერგიის ამოწურვა და დაშრეტა. ქართულმა სახელმწიფოებრიობამ ფეხი ვერ აუწყო იმ პროგრესიულ ტემპოს, რომელსაც ეყვებოდა ევროპიული მოდერნული ნაციონალური სახელმწიფო. ჩვენი სახელმწიფოებრიობა გაიყინა ფეოდალურ ტირანიაში, საქართველოში არ იყო არც ერთი წოდება მე-18 საუკუნეში, რომელზედაც ქართველ ტომების შემკრებ ქართლის მეფობას შეეძლებოდა დაყრდნობა. როცა ამ მოძველებულ სახელმწიფოებრივ აპარატს დაუპირდაპირდა ეკატერინა მეორის და პავლე პირველის ნაძვირად ევროპიული, პრუსიულ ინსტრუქტორებისაგან გაწვრთნილი სახელმწიფოებრივი მანქანა, იგი დაინგრა და გაითქვიფა.

როცა სულით ძლიერი და კულტურულად მაღალი პატარა ერი დიდი ერის გავლენის ზონაში მოხვდება, იგი უფრო შეიკუმშება და გასაკლდევდება, მაგრამ მე-19 საუკუნის ქართველობამ სამარცხვინო ლაქა დასტოვა ჩვენს ისტორიაში.

ასი წლის განმავლობაში ქართველი თავადაზნაურობა, რომელიც ამ დროს ერთად ერთი მესვეური იყო ერის კულტურისა და მისი პოლიტიკის მახვილის მფლობელი, ეპოლეტებზე ყიდიდა თავის პატრიოტიზმსა და მამულს. საქართველოში მხოლოდ დამკვიდრებულ რუსობას დაუხვდნენ მხოლოდ ისეთი ქართველები, რომელთაც მხოლოდ ხმლის და თოფის მოქნევა ემარჯვებოდათ. ისინი ვინც ვახტანგ მეფის და ვახუშტი ბატონიშვილის დაწყებულ კულტურულ მოძრაობის მემკვიდრედ გამოდგებოდნენ, ვისაც კალამი და გონება მიაჩნდათ იარაღად, ისინი საქართველოდან გადასახლებულ ქართველ ბატონიშვილებს გაჰყვნენ თან.

თითოოროლა ქართველები კანტი კუნტად გაიჭრებოდნენ ტყეში, მათი გმირული პროტესტი იყო ბატონიშვილი ალექსანდრე აღმოსავლეთ საქართველოში და დასავლეთში კონსტანტინე დადიშქელიანი, რომელმაც ეპოლეტებისათვის მათხოვრობა არ იკადრა და მახვილით თავი წააცალა გაგარინს.

ოცდაათე წლებში იწყება ქართული ახალი პატრიოტიზმი, რომელიც ისევე ჩაჰყვა იყო პოლიტიკაში, როგორც ჩვენი თავადაზნაურობა ქეიფში. ამ პატრიოტიზმმა, თავისი არსებობის უდღეური დეკლარაცია 1832 წლის შეთქმულებით გამოხატა;

ორიოდე ათეული წლების შემდეგ რუსეთიდან მობრუნებული „თერგდალეულებმა" აჩქარებენ ქართველი ხალხის სულიერად გარუსების პროცესს. ერთად ერთი ძლიერი და სერიოზული პიროვნება მათ შორის, ილია ჭავჭავაძე იყო, და ისიც როგორც პოლიტიკოსი ერიად სუსტი. მან უფრო გარკვეული დიაგნოზები დასვა ჩვენი ცხოვრების შინაგან განწყობილებას, ხოლო საგარეო პოლიტიკაში იგი თავის ეპოქის სათაურებზე უფრო შორს არ წასულა.

შემდეგ ქართული ახალგაზრდობა გამოვიდა პირველად კოსმოპოლიტურ პრობლემებით ხელში და ამას მოჰყვა ის ეროვნული ნიჰილიზმის ეპოქა, რომელმაც ჩვენი საუკუნის კარიბჭემდის მოაღწია. ეს ხანა ჩვენი ისტორიისა ფრიად საინტერესოა, გაითვალისწინონ ეს მოვლენები ჩვენი უახლოესი ისტორიისა იმათაც, ვისაც ჩვენ „შოვინიზმზე" ემარჯვებათ ლაპარაკი.

1918 წლის მაისის 26 ახალი ეპოქა იწყება საქართველოს ისტორიაში. 3 წელი დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობისა უფრო ძლიერი იყო თავისი განცდის ინტენსიურობით ვიდრე ჩვენი მონობის ასი წელი.

მონობის ხუნდებში ქართველობა გადაეჩვია სახელმწიფოს ერთგულებას, რისგანაც ჩვენი წინაპრები მუდამ გრძნობდნენ ამ ხნის განმავლობაში, რომ ისინი რუსეთის გერები იყვნენ. სახელმწიფო წყობილებისადმი მტრული განწყობილება რყვნის პოლიტიკურად ერს, ეს ავითარებს მასში ანტი სახელმწიფოებრივ ტრადიციებს.

ქართული დემოკრატიული სახელმწიფოს კატასტროფის მიზეზებიც ქართველი ერის შინაგან არსებაშია საძიებელი. უნდა ვაღიაროთ, და მე მგონია შეცდომათა აღიარება სჯობია შეცდომების მიფუჩეჩებას, რომ ჩვენ ამ სამი წლის დიდ ეგზამენში ჩავიჭერით. ნურავინ დააბრალებს ამ კატასტროფას ნურც მარტოოდენ მეზობლებს, ნურც რომელიმე განსაზღვრულ პარტიას. ქართველმა ინტელიგენციამ ვერ მოახერხა ქართველი ხალხის ეროვნული ძალების სრული და მწყობრი მობილიზაცია ეროვნული სახელმწიფოს ასაშენებლად. ქართველმა ინტელიგენციამ ვერ მოახერხა სწორი ორიენტაცია ჩვენ თანამედროვე პოლიტიკურ გარემოში. არსად იმდენს არ სწერენ და არ ლაპარაკობენ ორიენტაციაზე, რამდენსაც ჩვენში, არსად იმდენი შეცდომები არ დაუშვიათ ამ მხრივ, როგორც საქართველოში.

ჩვენ გადავაჭარბეთ ჩვენი რეალური ძალების შეფასებაში, ჩვენ გადავაჭარბეთ იმ ფაქტორების შესაფასებაშიაც, რომელნიც ამოძრავებენ დღევანდელ ევროპის პოლიტიკურ ცხოვრებას, რომლისგანაც ასე მჭიდროდ დამოკიდებულია მთელი არა ევროპიული ერების ცხოვრება.

პოლიტიკა უძვირფასესი იარაღია ერის ხელში. ჩვენ პოლიტიკოსებს როგორც წარსულ, ისე უახლოეს წარსულში სინამდვილეში ორიენტაციის ნიჭი აკლდათ და ჭარბობდათ იდეალიზმი ახასიათებდა ქართველი მეფეების, დესპანების და მინისტრების პოლიტიკას.

მოიგონეთ ის ქართლის მეფე, რომელიც ოსმალების მიერ 1453 წ. კონსტანტინოპოლის აღების შემდეგ კონსტანტინოპოლში ვერცხლის ნალით დაჭედილი ცხენით ჩავიდა და შეეკითხა სულთანს: უჯრედი მამედიანების, სპარსელების წინააღმდეგ ჯარი მომაშველეო. ჩვენს უახლოეს წარსულშიაც არა ერთხელ განიცდიან მეგობრულად ქართველი დიპლომატები ჩვენ მტრებს.

ჩვენს უახლოეს წარსულშიაც არა ერთხელ დაუკარგავს ჩვენს პოლიტიკას ის პოზიციები, რომელნიც ბრძოლით მოუპოვებია ჩვენს მხედრობას.

ქართველობის უკანასკნელ პოლიტიკურ ეგზამენებში ჩვენ დავინახეთ, რომ ქართველი ხალხი, როგორც სახელმწიფო აშენებლობის მასალა ძლიერ კარგია, მაგრამ მისი მეთაური — ინტელიგენცია ბევრ შემთხვევაში უღირსი აღმოჩნდა ერის ბელადობისა.

დღეს შექმნილი მდგომარეობა გვიძალებს უფრო მეტ ჩაფიქრებას ჩვენი შეცდომების გათვალისწინებასა და შესწავლას.

ასი წლის წინად რუსებს ქიზიყით და ზურნით დახვდნენ ქართველები. თითქმის მთელი მე 19 საუკუნის ლიტერატურაში, ქართველი კაცი სიმპათიური იყო უდარდელი, მრუშის და ლოთის. მოიგონეთ ტოლსტოის „გლუპი გრუზინსკი კნიაზ", არც იაშვილის ქართველი გმირი და სხვა.

სერიოზული ქართველები პირველად სახელმწიფო სათათბიროს ტრიბუნაზე იხილეს რუსებმა. დიდებული ქართველობის სახე ცხადია გამოჩენილი; მაგრამ ჩვენ არასოდეს არ უნდა დაგვავიწყდეს რომ მეტი სერიოზულობის გამოჩენა გვმართებს.

ისტორიის ასპარეზზე სულითა და ხორცით ძლიერი ერის ზეიმია. სულები და უსხეულო ვერავის შებრალებას ვერ დაიმსახურებენ.

ეროვნული თავისუფლების ერთხელ დაკარგვა შეიძლება, მაგრამ იგი ყოველ დღე ბრძოლით ხელმეორედ უნდა მოიპოვოს ერმა.

ფიქრები

9.

სოფელს მივხედოთ.

მეტად სამწუხარო სურათს წარმოადგენს დღეს ჩვენი სოფელი.

ტფილისში ისე ვერ იგრძნობთ ამას როგორც ადგილობრივ, როცა საკუთარის თვალით ნახავთ და გაეცნობით საქმის ნამდვილ ვითარებას.

სოფელი დღეს მოდუნებულია, დამშეული, დაღლილ და დაქანცული, უპატრონოდ მიტოვებული არამკითხე ხელში. შიმშილი, (განსაკუთრებით ამ ორი თვით ქერის მოსავლამდე) გოლვა, ტახ-ფეხშიშვლობა და ათასგვარი უბედურება მას კარზე მისდგომია. და ასეთ დროს, როდესაც გაჩაღებული მუშაობა უნდა იყოს დღეს ყანას, ეზოს, ვენახს, სახლსა და კარში თქვენ ნახავთ მის მიდამოებს სულ დაცარიელებულს.

პროვინცია საერთოთ, კერძოდ კი სოფელი ყოველგვარ უბედურობასთან ერთად საშინლად განიცდის უკაცობას, თუ აქ ტფილისში, თქვენ ამჩნევთ მთავრობის ხელს, თუ აქ თქვენ ხედავთ შესაძლებლობას მმართველ პარტიასთან თანამშრომლობისას საერთო ეროვნული საქმის გასაკეთებლად — პროვინციაში ამის მსგავსი არ არის...

ასეთს მდგომარეობას დაუყონებლივ შველა უნდა. ეს მოითხოვს უდიდესი ენერგიის გამოჩენას, მთელი აპარატის ამოძრავებას; მთავრობა დაუყონებლივ უნდა შეუდგეს აღმაშენებლობითი მუშაობას არ უნდა დარჩეს არც ერთი

[illegible]ვ ტკაცობა, სინამდვილეს პირდაპირ შეხედოს კაცმა.

ხოლო უდიდესი ვაჟკაცობა ამტანობაშია.

ჩვენ ვერ შევქმენით ისეთი ძლიერი სახელმწიფო ორგანიზაცია, რომელიც წინ დაგვეყენებინა მეზობელ ერის სახელმწიფოს იერიშებისთვის. როცა ერთი ერი, მეორეს პოლიტიკური გავლენის ზონაში მოექცევა, პოლიტიკურ დაპყრობას კულტურული მოჰყვება, მხედარს მწერალი შეენაცვლება, მახვილის მტვირთველს კულტურის აგენტი. აქ ჩვენ უნდა მოვიგონოთ ჩვენი წინაპრები, რომელთა ხელში კულტურის ორგანონ უძლიერესი თავდაცვის იარაღი იყო. ჩვენმა თაობამ გაორკეცებული ძალით უნდა დააჩქაროს ქართველი ერის თვითცნობიერების პროცესი, არც ერთი სახელმწიფოებრივი სისტემა, რომელსაც პოლიტიკური მდგომარეობა თავს მოახვევს ამა თუ იმ ერს, თავისთავად საშიში არაა.

სახელმწიფოს ფორმაში კი არ არის საქმე, არამედ თუ რა შინაარს ჩავდებთ ჩვენ მასში. ჩვენთვის ფეტიში არ უნდა იყოს არც პარლამენტარიზმი და არც საბჭოთა სისტემა. არც ერთი იდეა ერისათვის საფრთხეს არ შეიცავს, იდეები თავისთავად სრულიად უცნებელნი არიან. საქმე ის არის თუ ვის ხელშია ის იდეები, ვისი წინააღმდეგაა მიმართული და როგორ მიიხმარს იდეებს ამ იდეების მატარებელი.

ხვალ 26 მაისს ქართველობამ ერთი დიდი ჭეშმარიტება უნდა დაიმახსოვროს:

ის არის ღირსი ცხოვრების და თავისუფლების,
ყოველ-დღე ბრძოლით ვინც შეიძლებს მის მოპოვებას.

ეგვიპტელი მოგვები მღვდელ მსახურების დაწყებისას ხალხს ეტყოდნენ: „განვიწმინდოთ გულნი ღვთაებისათვის".

საქართველოს ახალი ისტორიის ამ უდიდეს დღეს, ქართველ ხალხს უნდა შევძახოთ: „განვიწმინდოთ გულნი თავისუფლებისათვის".

კონსტანტინე გამსახურდია.

ტფილისი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სულ მცირე კუთხე უმოქმედო, უპატრონო და უსარგებლო. ყველგან საჭიროა მთავრობას ნამდვილი თავის კეთილსინდისიერი წარმომადგენელი ჰყავდეს და გადასცეს სოფელს მისი განკარგულებანი, თორემ სოფელი სეპარატიულად გამომცხვარმა „დეკრეტებმა“ ლამის არის შეაგვიჯამოს.

ჩვენ ვამბობთ მეტის მეტად სახიფათოა ეს ფრონტი, მას მეტი ყურადღება და მზრუნველობა სჭირია.

დათიკო პერევანელი.

ახალი ამბები

— **აფთიაქების ნაციონალიზაცია.** აფთიაქების ნაციონალიზაციის შესახებ საქართველოს რევკომის დეკრეტის თანახმად აფთიაქების ნაციონალიზაციის გამტარებელთა საგანგებო სამეულმა ტფილისში, 28 აფთიაქიდან დაბეჭდა 18. მცხოვრებთა საჭიროებისათვის კი დასტოვა ქალაქის სხვა და სხვა უბნებში ძველი 10 აფთიაქი. მაკკერისა—ვორონცოვის ხიდთან, ძმ. გეინეთა—კრევანი [illegible], ზემმელის—ოლღის ქუჩის [illegible] კუთხეში, საქალაქო [illegible] პროსპექტზე, ბებრამ—სინის და ყასაბაშვილისა მიხეილის ქ. კოჩინევისა—დიდუბეში, შტილისა—ნაძალადევში, გზერენისა—ჩერქეზიშვილის ქ. და მეტისოვისა ავლაბარში. დაბეჭდილ აფთიაქებში სწარმოებს ყველა მედიკამენტების და სააფთიაქო საქონლის აწერა და ჩაბარება. ამის გათავების შემდეგ აფთიაქებს ისევ გახსნიან საზოგადო სარგებლობისათვის, ხოლო ამ ქამდე დიდი 10 აფთიაქი. დაიბეჭდება იქაც აღწერისა და ჩაბარების მოსახდენად. მთელი იმ დროის განმავლობაში, სანამ ტფილისის აფთიაქები სრულიად არ გადავლენ სახელმწიფოს ხელში, აფთიაქების ნაციონალიზაციის გამტარებელი საგანგებო სამეული მოთავსებულია ჯანსაღობის ქალაქის განყოფილებაში ტელ. 11—23. რადგანაც კერძო აფთიაქები არ იყვნენ მომარაგებულნი მედიკამენტებით და ამ მედიკამენტების მომეტებული ნაწილი აფთიაქებს აღარ მოეპოვებათ, ამიტომ აფთიაქების ნაციონალიზაციის გამტარებელთა საგანგებო სამეულმა მობილიზაციით თავი მოუყარა ცენტრალურ სახელმწიფო სააფთიაქო საწყობის მარაგს ხურით, რათა დაკმაყოფილებული იქმნენ მომუშავე აფთიაქებიდან შემოსული მოთხოვნილებანი მედიკამენტების შესახებ.

— **ქალაქის ქალთა უპარტიო კონფერენცია.** ქ. ტფილისის ყველა რაიონების და წარმოებათა დელეგატების უპარტიო ქალთა კონფერენციამ რუსეთის მუშა და გლეხ ქალებს შემდეგი მისასალმებელი დეპეშა გაუგზავნა: საქართველოს ქალაქის უპარტიო ქალთა პირველი კონფერენცია გიგზავნით მხურვალე და გულწრფელ სალამს ძვირფასო დებს რუსეთის მუშა და გლეხ ქალებს და სიტყვას გაძლევთ, რომ ჩვენის დების—რუსეთის მუშა და გლეხთა. ქალების მაგალითის მიხედვით სინდისიერად და შეუდრეკად დავიცავთ საბჭოთა ხელისუფლებას და მთელ მსოფლიოს მშრომელთა ინტერესებს. გაუმარჯოს მთელ მსოფლიოს მუშა და გლეხ ქალების გათავისუფლებას, გაუმარჯოს წყეულ კაპიტალიზმის უღლისაგან მშრომელთა განმათავისუფლებელს მე-3 კომუნისტურ ინტერნაციონალს.

— **დაჭრილ-დასახიჩრებულთა კავშირის** ა/წ. ივნისის 15 დაჭრილთა საერთო კრებაზე გამოტანილი რეზოლიუცია. გთხოვთ ამხანაგო რედაქტორო დაბეჭდოთ თქვენ გაზეთში შემდეგი: „რესპუბლიკის ომში დაჭრილ-დასახიჩრებულთა საერთო კრებამ იქონია რა მსჯელობა თანამედროვე მომენტის შესახებ, აღიარებს, რომ მშრომელთა და მაშვრალთა ინტერესების დაცვა შეუძლია მხოლოდ საბჭოთა სისტემას, ამიტომ კრება ესალმება საქართველოს რევოლიუციონურ კომიტეტს და იმ იმედით, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა და სახელმწიფოებრივი ესე უზრუნველყოფილი იქნება, აღუთქვამს მას ენერგიულ დახმარებას საბჭოთა სისტემის განმტკიცების საქმეში“.

კრების თავმჯდომარე შ. აბხაზი.

მდივანი ლ. აბაიშვილი.

სოფელი.

ერთი კვირით სოფელში ვიყავი, გავეცანი იქაურ მდგომარეობას, სოფლის სულიერ განწყობილებას და მართალი უნდა ვსთქვა განცვიფრებული დავრჩი იმ ფსიხოლოგიურ გარდატეხით, რომელიც მომხდარა ამ უკანასკნელ წლებში სოფლის მუშის ფსიხიკაში.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ შემთხვევა არ მქონია სოფელში ხანგრძლივად დავრჩენილიყავი, სოფლის მუშებთან მესაუბრა და გამეგო მათი აზრი დამოუკიდებლობის შესახებ, არ ვიცოდი თუ როგორ უყურებდა ის საქართველოს არსებობის საკითხს. მახსოვდა მხოლოდ ძველი დრო, რუსეთის რევოლიუციამდე მენშევიკებისაგან მოწამლული ხალხი საქართველოს ავტონომიის ხსენებასაც რომ ვერ იტანდა და ყველა იმათ, ვისაც ავტონომია ახსენდა, კონტრ-რევოლიუციონერებად და ხულიგნებად სახავდა და ვფიქრობდი, რომ ეხლაც ბევრი იქნებოდნენ ისეთები რომლებიც მხოლოდ ნეიტრალურად მაყურებელი იქნებოდნენ საქართველოს არსებობის და მეტი არაფერი. მაგრამ მივსტყუვდი. მენშევიკებმა ორი ათეული წლის განმავლობაში ბევრი შხამი და გესლი დაანთხიეს, რათა ქართველი ხალხისათვის საქართველოს არსებობის იდეია შეეძულებინათ, შემდეგ როდესაც ცხოვრების ულმობელმა კანონმა მათ კისერი მოუგრიხა და ორივე მუხლებზე დაჩოქა მათგან ათვალწუნებულ იდეის წინაშე, ისინი იძულებულნი გახდნენ თავისი არსებობის შესანარჩუნებლად მათგან ტალახში ამოსვრილი საქართველოს დროშა ხელში აეღოთ და [illegible] მათი საერთაშორისო მდგომარეობა არ გამოსწორებულიყო ამ დროშის ქვეშ შეეფარებინათ თავი. ერთი სიტყვით მენშევიკებისათვის საქართველოს დამოუკიდებლობა მათი არსებობის შესანარჩუნებელი დროებითი ძალების იყო. ამის დასამტკიცებელ საბუთები ჩვენს ცხოვრებაში ბევრი მოიპოვება. მაგრამ ქართველ სოფლის მუშას ასე არ ესმის საქართველოს არსებობის საკითხი. ის მენშევიკებისაგან ოდესღაც მოწამლული უკვე მათი შხამისაგან განთავისუფლებულა. საქართველოს დროშა მას თავის წმინდათა-წმინდათ გაუხდია და დღეს ვინც უნდა იყოს მასთან მას მიუდგომელი მიაჩნია, თუ ის [illegible] ხელში არ უპყრავს საქართველოს დამოუკიდებლობის დროშა. საქართველოს დამოუკიდებლობა, ეს ის ცენტრალური საკითხია რომლის გარშემო ტრიალებს მისი აზრი და გონება. [illegible] თუ არა საქართველო როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო, აი პირველი კითხვა რომლითაც ის მიმართავს ყველას, ვისაც კი შეხვდება და მის სახეზე იხატება მთელი საქართველოს დღევანდელი მდგომარეობით გამოწვეული. ის აჩვენებს იმ მწარე ბრძოლას, რომელიც ხდება ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში საქართველოს დამცველთა და მის მოწინააღმდეგეთა შორის და თითოეული გრძნობით ელოდება ამ ბრძოლის საქართველოს სასარგებლოდ დასრულებას. მასთან ამასთან დროს იკვლევს, რომ ის არსებულ პოლიტიკურ სახელმწიფოებრივ ფორმას შეურიგდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს ფორმა შეხამებული იქნება საქართველოს დამოუკიდებელ არსებობასთან. მას სრულებითაც არ აწუხებს პოლიტიკურ ასპარეზიდან მენშევიკების წასვლა, იმ მენშევიკების, რომლის მზესაც ის წინედ ფიცულობდა. არ აწუხებს იმისათვის, რომ მენშევიკების [illegible] ბოროტ-მოქმედებანი ისე თვალწინ ხდებოდა [illegible] თვითონ იყო. სოფლის [illegible] გადაქცეული მენშევიკების წყალობით [illegible] უკანასკნელი [illegible] წლების განმავლობაში განუკითხავად [illegible] სოფლებში და [illegible] სოფლებს. [illegible] თემში [illegible] სრული ბატონ-პატრონი იყო თავისი თემისა და როგორც სურდა ისე განაგებდა მას. ის ანაწილებდა ლეგიტიმური კოოპერატივის ქონებას თავის ახლობელთა შორის, კრებდა ფულებს, ხშირად უკვიტანციოთ, მაშასადამე თავისი ჯიბის სასარგებლოდ, აწერდა მცხოვრებლებს სასურსათო ბეგარას, რომლის უდიდესი ნაწილი იმის მაგივრად, რომ ჯარის სასარგებლოდ გაგზავნილიყო, მის და მის ახლობელთა ოჯახებში იგზავნებოდა და სხვა ასეთები; და ყველა ამას შემდეგ მუშა აღარ სწუხს მენშევიკების წასვლაზე, მაგრამ მის წინ იბადება კითხვა: უკეთესი იქნება თუ არა წასულის მაგივრად მოსული ახალი ძალა? მენშევიკები ნებსით თუ უნებლიეთ საქართველოს დამოუკიდებლობას მაინც იცავდნენ, აწყობდნენ ქართულ სკოლას, ქართულ სასამართლოს, ქართულ თეატრს, ქართულ რკინის გზას, რას იზამს ახალი ძალა? განაგრძობს საქართველოს ცხოვრების ქართულ ნიადაგზე შენებას, თუ სოციალიზმის სახელით ყველაფერს ქართულს დაივიწყებს და მისთვის უცხოს გააბატონებს? გარდა იმისა თემში მოსული ახალი მიმართულების მოხელე განაგრძობს ძველი მოხელის ბოროტ-მოქმედების გზას დაუწყებს მას შევიწროებას და ყვლეფას, თუ იქნება ნამდვილი ხელმძღვანელი მისი ცხოვრებისა ახალ ნიადაგზე მოსაწყობად? ამ მხრით აქვს მას საბუთი ახალ მოსულ მოხელესაც სკეპტიკურის თვალით შეხედოს. მას ვერ გაუბედავს ახალ მოსულ მას ხელმძღვანელთან მივიდეს და მას რჩევა-დარიგება სთხოვოს, ვერ გაუბედავს იმისათვის, რომ მან უშიშრად ლაპარაკი უნდა ჩამოაგდოს უკანასკნელ ხანებში ათ წილ გაუარესებულ მის ცხოვრებაზე, ხოლო ახალი ხელმძღვანელისაგან უკანასკნელ ხანებში ცხოვრების გაუარესების შესახებ რისამე თქმა კონტრ-რევოლიუციონერობად იქნება დასახული და მას შეუძლია არსებულ პირობებით უკმაყოფილო „კონტრ-რევოლიუციონერი“ ციხეში გამომწყვდიოს. ამის დასამტკიცებელი საბუთები სოფლის ყოველდღიურ ცხოვრებაში ბევრი მოიპოვება, ბევრ ადგილას სოფლის რევკომები თავხედობაში აჭარბებენ ყოფილ მენშევიკ მოხელეებს, რევკომების თავმჯდომარეები თამამად სწევენ ამ მოხელეების მაგიერობას. ს. [illegible] რევკომის თავმჯდომარე რაღაცა საკითხზე მოხსენებას აკეთებს კრების წინაშე, მოხსენების შესახებ საკამათოდ სიტყვას თხოულობს რამოდენიმე პირი, მათ სიტყვას არ აძლევს და კრებას უდგენენ [illegible] დამზადებულ რეზოლიუციას.—ვინ არის მოწინააღმდეგე ამ რეზოლიუციის? ეკითხება კრებას თავმჯდომარე.—გთხოვთ რეზოლიუციას უკეთ ხმა უფრო კენჭით, ჯერ მომხრეები იკითხეთ და მერე მოწინააღმდეგეები, ამბობს ერთი ახალგაზრდა. და ამის თქმა საკმარისი შეიქმნა იმისათვის რომ მთქმელი დაეპატიმრებინათ და ოზურგეთის საპატიმროში გაეგზავნათ. ასეთია სოფლის მდგომარეობა გურიაში. იქ გაუკითხავად აპატიმრებენ ყველას ვისი დაპატიმრებაც ადგილობრივ რევკომებს მოესურვებათ, აგზავნიან დაპატიმრებულებს ოზურგეთში და იქიდან რამოდენიმე დღის ყვალების შემდეგ უბრალოდ დაპატიმრებულნი უკანვე ბრუნდებიან. და ჩვენ ვკითხულობთ: ვისთვის არის საჭირო სოფლებში ასეთი ტრაგი-კომედიის თამაში? განა სოციალისტური საქართველოს ინტერესები იმას მოითხოვს, რომ სოფლის გამწვავებულ მუშაობის დროს სოფლის მუშები უბრალოდ დაპატიმრებულები საპატიმროებში იგზავნებოდნენ? განა რეპრესიებით შევძლებთ ჩვენ შევაყვაროთ საქართველოს ხალხს სოციალისტური იდეა და ჩავაბათ ის სოციალისტურ აღმშენებლობის საქმეში? არა, რეპრესიები საჭირო არ არის. რეპრესიების საწარმოებლად საჭირო ცხოვრება ჩვენ სულ სხვა მხრით უნდა მივმართოთ, უნდა მივმართოთ ხალხის მდგომარეობის და მისი ყოფა-ცხოვრების გასაუმჯობესებლად და თუ რეპრესიებს ვაწარმოებთ არა ხალხის შვილების წინააღმდეგ, არამედ იმ ელემენტების წინააღმდეგ რომლებიც მრავლად მოიპოვებიან დღევანდელ ჩვენს სოფელში და რომლებიც ცხოვრებას უმწარებენ ისედაც ცხოვრებაგამწარებულ სოფელს. იმის დასამტკიცებლად, თუ როგორ თვითნებობენ ჩვენში სხვა და სხვა ჯურის მოხეტიალე უცხო ელემენტები. მინდა მოვიყვანო ერთი სამწუხარო მაგალითი. ლანჩხუთში სეირნობიდან დაბრუნებულ ექიმს (რუსეთიდან ჩამოსული ებრაელი ყოფილა) გზაში ხვდება ავადმყოფი სიკვდილის პირზე მისული შვილის პატრონი მამა და სთხოვს რომ ავადმყოფის სანახავად წაჰყვეს მას. ექიმი მას უპასუხებს, რომ არ შეუძლია წაჰყვეს რადგანაც სეირნობით ძლიერ დაღლილია.—ღვთის გულისათვის, ბავშვი ძალიან შეწუხებულია, აქვე ახლოს ვსცხოვრობ ისე იფიქრეთ თითქოს სასეირნოდ წაბრძანებულიყოთ და წამომყევით,—განუმეორებს თხოვნას ავადმყოფის პატრონი.—სასეირნოდ მე ჩემი სურვილით დავდივარ, შენ რომ წამოგყვე ეს იქნება ჩემი სურვილის წინააღმდეგ და რას ემგვანება ასეთი სეირნობაო; ამაყად მოუჭრის სიტყვას თავხედი ექიმი და ავადმყოფის სანახავად არ მიჰყვება. ძნელი დასაჯერებელია რომ მეოცე საუკუნეში განათლებული ადამიანი, ექიმი ასეთი ბარბაროსობამდის მივიდეს, მაგრამ რა ვქნათ რომ ეს ჩვენი მდვრიე ცხოვრებისაგან ამოგლეჯილი ცოცხალი ფაქტია, და თუ ეს ასეა, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე ასეთ ექიმებს ადგილი არ უნდა ჰქონდეს და თუ საჭიროა ვისმეს წინააღმდეგ რეპრესიები, სწორედ ასეთი ელემენტების წინააღმდეგ.

ასეთია სოფლის დღევანდელი მდგომარეობა. ის გრძნობს საერთო ეკონომიურ გაჭირვების გამო, მაგრამ ამ გაჭირვების შესახებ ჩვენ არაფერი ვსთქვით იმიტომ, რომ სოფელი მეტ სიმწვავეს გრძნობს იმ უწესრიგობით, რომელიც იქ არის გამეფებული, იმ შიშით რომელსაც ის გრძნობს საქართველოს მტრების მუშაობის გამო საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ და ის კატეგორიულად ყველას წინაშე აცხადებს: შეიძლება ბევრი რამ დავსთმო, მაგრამ საქართველოს დამოუკიდებლობას უსიტყვოდ არავის დავუთმობო. ეს არის სოფლის გულის ამოძახილი და ვისაც უნდა საქართველოს სოფლის გული მოიგოს, მან ამ ამოძახილს ანგარიში უნდა გაუწიოს და წაართვას საბუთი საქართველოს დამოუკიდებლობის შიშისა სოფლის მუშას, რომლის გულიც თრთოლავს იმ პოლიტიკურ ბრძოლის გამო, რომელსაც აწარმოებენ საქართველოში საქართველოს წინააღმდეგ უცხო შოვინიზმით გამსჭვალული ელემენტები. ამას ანგარიში უნდა გაუწიონ ჩვენმა პოლიტიკურმა მესვეურებმა და საქმით—ყველა დაწესებულებებში ქართული სულის გაბატონებით უნდა დაამტკიცონ რომ სურდებათ ნამდვილი ქართული სოციალისტური სახელმწიფო.

მუშა ფარმაცევტი.

წერილები ბათომიდან

I

პროფ. კავშირები.

ჩვენ ყოველთვის ვამბობდით და ეხლაც ვამბობთ, რომ პროფ. კავშირები უნდა იყვნენ თავისუფალი ყოველგვარ ძალდატანებისაგან.

პროფ. ორგანიზაციები პირველ ყოვლისა არიან ეკონომიური და არა პოლიტიკური ხასიათის ორგანიზაციები.

მუშათა კლასის პოლიტიკურ ბრძოლას აწარმოებს პოლიტიკური პარტია, მისი (მუშების) ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის კი იბრძვის პროფ. ორგანიზაციები.

მიუხედავათ ამისა დასაშვებია და ეს აუცილებელიცაა, რომ პროფ. კავშირები იყვნენ პოლიტ. პარტიის გავლენის ქვეშ, [illegible] უნდა იყვეს [illegible] პროპაგანდის [illegible] ნებისა, რა ხასიათისაც არ უნდა იყვეს ის...

ჩვენ გვეგონა, გვწამდა და დღესაც გვგონია, რომ საბჭოების ბატონობა, საბჭოთა წყობილება სრულებით არ უარყოფს ამგვარ აზრს პროფ. კავშირებზე: საბჭოთა ძალა უფლება ხომ მუშათა ძალაუფლებას გულისხმობს? პროფ. კავშირებში კი მუშებია და რასაკვირველია არა ბურჟუები.

ეს ასეა და მე მწამს ეს ასე ესმის კომუნისტებსაც, მაგრამ სამწუხაროდ ბათომის კომუნისტები სულ სხვა ჯიშის კომუნისტები ყოფილა.

ეს აშკარად დამტკიცდა პროფ. კავშირთა ახალ გამგეობის არჩევნების დროს...

აი ერთი მაგალითი:

აპრილის 27-ს მუშათა სასახლეში შესდგა კრება ბათომის ოლქში ტყავზე მომუშავეთა კავშირისა.

ჯერ კიდევ კრების მოწვევამდე ისინი დადიოდენ ქარხნებში და ენერგიულ აგიტაციას ეწეოდენ ზოგიერთ პირების წინააღმდეგ. თუმცა ეს აგიტაცია სწარმოებდა მოწინააღმდეგის დაუსწრებლად, მაგრამ რაც უნდა იყოს აგიტაცია—აგიტაციაა და მას წინააღმდეგ არაფერი ვსთქვის.

საოცარი იყო მხოლოდ მათი მოქმედება კრებაზე. ჯერ იყო და კრების თავმჯდომარემ ვიღაც მაჩხელოვმა წამოაყენა სია კანდიდატებისა და მოსთხოვა კრებას მისი ბითუმათ მიღება, მაგრამ კრებამ ამას ენერგიული წინააღმდეგობით შეხვდა და დაიწყეს ისევ პერსონალური არჩევნებით. აი აქ გამოჩნდა სწორედ მათი შეუდარებელი [illegible] არჩევნების შედეგების, როგორც იტყვიან [illegible] „ჩაიძასქანა“-ში, თავისიანების სასარგებლოდ მოქახრაკებაში.

საერთოდ მიღებულია იმ კანდიდატის არჩეულად ჩათვლა, რომელიც მეტ თეთრს მიიღებს, მაგრამ მაჩხელოვმა, ეღეკსანძემ და კომპ. ეს წესი პირდაპირ შეაბრუნეს და მიუხედავად იმისა, რომ არა კომუნისტმა ამხანაგმა ორჯერ მეტი ხმა (76—40) მიიღო ვიდრე კომუნისტმა, ის მაინც გააშავეს.

მუშები, მე დარწმუნებული ვარ ამით აღელდებოდენ და მოსთხოვდენ მათ მეტ წესიერებას, ამის თავდებია 76 თეთრი ხმა, მაგრამ მათ გამოაცხადეს მხოლოდ თითოეულ კანდიდატის მიერ მიღებულ ხმების რაოდენობა და თუ ვინ გაიყვანეს გამგეობაში ეს ცნობა თავისთვის შეინახეს. ეხლა მუშები დარწმუნებულნი არიან, რომ ამხანაგი, რომლის გაყვანა მათ სურდათ, გასულია რადგან მან მიიღო ყველა კანდიდატზე გაცილებით მეტი ხმა—გამოვიდა კი სულ სხვა გვარად: მუშებმა გაათეთრა—მაჩხელოვმა და კომპ. გააშავა.

რა არის ეს თუ არა ძალდატანება?

ეს ფაქტი სამწუხაროზე მეტია და მე გულწრფელად ვისურვებდი ამგვარ მოვლენებს ჩვენში მაინც ადგილი არ ჰქონოდეს. ამისთვის საჭიროა ზევიდან ყურადღების მიქცევა და მაჩხელოვისთანა კომუნისტებისათვის ყურების აწევა, თორემ მმართველობის და წყობილების სახელის გატეხა მგონი არც ერთ ჭეშმარიტ-მუშისთვის სასიამოვნო არ უნდა იყვეს.

ა. ლ.

რედაქტორი [illegible].
გამომცემი [illegible] კომიტეტისა.

დაკარგე სახელმწიფო უნივერსიტეტის მატრიკული. გთხოვთ გაუქმებული იქნას. ნინო რისტავიშვილი. 1046

ყოფ. გიმნაზიის დამაარსებელი და გამგე მათემატიკის მასწავლებელი ი. მაჩაიძე

ამზადებს

საფუძვლიან განმეორებითი გამოცდებზე:

მათემატიკაში, ფიზიკაში, გერმანულ და რუსულ ენებში. საშუალო სასწავლებელში და საერთო განათლების კურსებზე შესასვლელად. მასწავლებლობის, აფთიაქის შეგირდის და 4, 5, 6, 7 კლასის მოწმობაზე.

მისამართი: პლეხანოვის ქ. 25. (შესავალი ალექსის ქუჩის კუთხიდან № 5) ნახვა 9—11 ს. 2—5 ს. 1015